

економічне зростання в країні. Розвиток цього напрямку діяльності може забезпечити низку економічних вигід, а саме: створення нових робочих місць; збільшення надходжень до бюджету за рахунок зростання кількості підприємств та обсягів виробництва; вихід на нові світові ринки збуту тощо. До того ж впровадження зеленого бізнесу сприятиме надходженню іноземного капіталу у національну економіку.

Крім того, стимулювання розвитку зеленого бізнесу в Україні є важливим аспектом формування ринку екологічних послуг, при цьому необхідно забезпечити економіко обґрунтований план дій в цій площині із застосуванням вимог законодавчо-нормативної системи, а також основних світових тенденцій в забезпеченні еколого-економічної безпеки.

Література:

1. Перспективи економічного розвитку та підприємництва в умовах глобалізації : Монографія / за загальною редакцією проф. Л.С. Козак. Київ : НТУ, 2021. 332 с.

2. Афанасьєва М.А. Удосконалення механізму контролю діяльності в управлінні сталим розвитком підприємств : монографія. Київ : Основа, 2020. 309 с.

3. Бурик З.М. Державне регулювання сталого розвитку України: теорія та практика : монографія. Львів : Простір-М, 2017. 383 с.

ВКЛАД ТЕОРІЇ СИНЕРГЕТИКИ У РОЗВИТОК КОНЦЕПЦІЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СТАЛОСТІ

Кудрявцев В.М., к.е.н., доцент

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Велике значення у розвиток теорії економічної сталості має розгляд парадигми самоорганізації складних систем, розробленої І. Р. Пригожиним [1], і теорії синергетики, які описують поведінку складних систем у нерівноважних областях, що утворюють нерівномірні просторові чи тимчасові (дисипативні) структури. Дані області відіграють важливу роль у процесі розвитку відкритої системи, оскільки нестійкість системи в цих областях дає можливість флуктуаціям привести систему до точки біфуркації, в якій визначеність її подальшого стану знижується до нульової позначки, що дає можливість вважати цей процес таким, що самоорганізується.

Науку, що вивчає мимовільне виникнення та самопідтримку упорядкованих тимчасових та просторових структур у відкритих нелінійних системах, Г. Хакен назвав синергетикою, у світлі якої сталість економічної системи виступає важливим фактором її динаміки [2]. При цьому переходи системи від упорядкованої до хаотичної структури і навпаки здійснюються лише у галузях нестійкості. Отже, «поточна» нестійкість, що призводить до невизначеності їхнього найближчого стану, виступає стійкістю у довгостроковій перспективі, оскільки дозволяє адаптувати систему,

спрямовуючи її до атрактора (стану із найбільшою стійкістю до впливу негативних факторів, найбільш ймовірних у майбутньому). Таким чином, розвиток у синергетиці визначається зростанням ступеня синтезу впорядкованості та хаотичності (самоорганізація), зумовленим прагненням системи до максимуму сталості.

Розглядаючи динаміку економічних систем, можна назвати, що більший період існування вони перебувають у нестійкому стані чи шляху до нього чи бік вищого рівня сталості. Отже, більшість економічних структур формалізується в термінах теорії диссипативних структур, основними умовами формування яких виступають відкритість, посилення флуктуацій, видалення стану рівноваги, постійний обмін інформацією із зовнішнім середовищем, когерентна поведінка складових підсистем і т.д.

Відповідно, можна відзначити, що сучасне підприємство цілком визначається характеристиками диссипативної структури, оскільки воно виступає як відкрита система, що обмінюється різноманітними ресурсами із зовнішніми структурами і характеризується просторовою нерівномірністю, яка визначається різноманітністю масштабів його елементів, що постійно змінюються, що впливає на рівень сталості та призводить до виникнення біфуркацій. Разом з тим економічні системи мають певний запас сталості, що виявляється у дотриманні граничних умов функціонування, що і відрізняє її від нерівноважних структур.

Отже, аналіз поведінки складних економічних систем дає можливість констатувати, що основною умовою її оптимальності є самоорганізація, що демонструє функціональну сталість у нерівноважних областях. Причому керування такою системою характеризується тим, що керуючі структури не здійснюють регулювання безпосередньо об'єкта управління, а формують внутрішній механізм його саморегуляції, у зв'язку з чим система переходить на новий рівень організації шляхом вибору оптимального шляху розвитку.

Таким чином, наведемо такі положення, які є результатом вкладу синергетики у розвиток концепції економічної сталості:

1) порушення тимчасової та просторової структури економічної системи призводить до її нестійкості, внаслідок чого невеликі зміни довкілля формують новий стан усієї системи в цілому;

2) лише в окремі періоди сталість економічної системи може бути абсолютної (однаковою до всіх зовнішніх джерел збурень), насправді ж вона стала вибірково, тобто, до конкретних форм, видів та умов зовнішніх та внутрішніх збурень;

3) економічні системи у процесі еволюції прагнуть ускладнення своєї структури, оскільки ієрархічний стан стійкіше;

4) більш складна система має високий рівень загроз її сталості з боку зовнішнього середовища, виходячи з чого стабільне функціонування складних економічних систем забезпечується численними та різноманітними взаємодіями між її підсистемами, при цьому зона між стійкістю та нестійкістю забезпечена структурними зв'язками (внаслідок збільшення числа її елементів), визначає поріг сталості;

5) економічна система починає зворотний процес у разі досягнення межі складності та ієрархізації, тобто, розпад на більш прості системи, що відрізняються від початкових елементів;

б) структура економічної системи має певну пам'ять, а також обмежені можливості передбачення майбутнього стану;

7) економічні системи близькі до дисипативних структур і досить важко піддаються ефективному управлінню адміністративними методами.

Отже, синергетика дає можливість зрозуміти, що сталість виступає важливою умовою прогнозованості та планомірності розвитку економічного суб'єкта і, відповідно, можливістю управління нею.

Література:

1. Пригожин И. Самоорганизация в неравновесных системах: От диссипативных структур к упорядоченности через флуктуации. М.: Мир, 1979. 512 с.

2. Хакен Г. Синергетика. Иерархия неустойчивостей в самоорганизующихся системах и устройствах. М.: Мир, 1985. 423 с.

ВПЛИВ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА НА СОЦІАЛЬНО–ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Левкіна Р.В., д.е.н. професор,

Левкін А.В., к.т.н, доцент,

Котко Я.М., к.е.н.,

Левкін Д.А., к.т.н., доцент,

Державний біотехнологічний університет

Соціально–економічний розвиток є багатоаспектним і взаємозалежним процесом трансформації економічних результатів підприємницької діяльності і функцій підприємств у формат соціального забезпечення. Підприємницькі структури різних організаційно-правових форм, на наш погляд, одночасно є визначальними суб'єктами соціально–економічного розвитку на місцевому і національному рівнях [1]. Аналіз їх діяльності на прикладі аграрної сфери дозволяє зробити висновок про такий розвиток у різних напрямках, оскільки трансформація суб'єкта підприємництва відбувається у тривалому періоді адаптації до змінних ринкових умов сьогодення [2].

Взаємозв'язок та взаємозалежність внутрішніх і зовнішніх процесів, що пов'язані із соціально–економічним розвитком, відбуваються в умовах постійних змін під впливом дії політико-правових, кон'юнктурних, економічних, соціальних, інформаційних та ін. факторів [3]. Для аграрних підприємств спрямованість результатів діяльності у напрямку розвитку сільської місцевості спонукає до розвитку територіальної громади і її соціальної інфраструктури. Розвиток підприємницьких структур, зростання їх доходів та орієнтація на місцевий ринок не може не впливати на вирішення соціальних потреб населення, що у результаті забезпечує їх соціально–